

"חיוב אמירת הלל ביום העצמאות"

Talmud Bavli Arakhin 10a

As R' Yohanan says in the name of R' Simeon ben Yehotzadak: [On] eighteen days [of the year] an individual completes the Hallel. The eight days of the Chag [Sukkot], the eight days of Hanukah, and the first day of Pesach and on (the first day of) Atzeret [Shavuot]

And in the diaspora, twenty- one days. The nine days of the Chag [Sukkot], the eight days of Chanukah, and the two [first] holy days of Pesach and the two holy days of Atzeret [Shavuot]

Isaiah 30, 29

For you, there shall be singing as on a night when a festival is hallowed; There shall be rejoicing as when they march with flute, with timbrels, and with lyres To the Rock of Israel on the Mount of the LORD.

Talmud Bavli Arakhin 10a-10b

Why is the Chag [Sukkot] different, that we say [Hallel] on each day, and why on Pesach do we not say [Hallel]? All days of the Chag [Sukkot] are separate in their sacrifices; [those] of Pesach are not separate in their sacrifices. Shabbat, which has unique sacrifices, [Hallel] should be said? It is not called a 'Moed.' Rosh Chodesh, which is called a 'Moed,' it should be said? It is not sanctified with [a prohibition against] doing work, as it is written; "The song shall be for you as [on] the night of the sanctification of the holiday." That [day] which is sanctified as

1. תלמוד בבלי ערכין דף י" ע"א

דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יהוּצָדָק: שְׁמוֹנֵה עָשָׂר יָמִים שֶׁהֵיחִיד גּוֹמֵר בְּהֵן אֶת הַהֲלֵל שְׁמוֹנֵה יָמֵי הַחַג וְשְׁמוֹנֵה יָמֵי חֲנֻכָּה וְיוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח וְיוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל עֶצְרַת

וּבגּוֹלָה עֶשְׂרִים וְאַחַד תְּשַׁע יָמֵי הַחַג וְשְׁמוֹנֵה יָמֵי חֲנֻכָּה וְשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל פֶּסַח וְשְׁנֵי יָמִים טוֹבִים שֶׁל עֶצְרַת

2. ישעיהו ל', 29

הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם, כְּלִיל הַתְּקֵדֶשׁ חַג; וְשִׂמְחַת לֵבָב, כְּהוֹלֵךְ בְּחֻלָּיִל, לְבוֹא בְּהַר ה', אֶל-צוּר יִשְׂרָאֵל:

3. תלמוד בבלי ערכין דף י" ע"א-ע"ב

מֵאֵי שְׁנָא בְּחַג דְּאִמְרִינֵן כָּל יוֹמָא וּמֵאֵי שְׁנָא בְּפֶסַח דְּלֹא אִמְרִינֵן כָּל יוֹמָא? דְּחַג חֲלוּקִין בְּקַרְבָּנוֹתֵיהֶן דְּפֶסַח אֵין חֲלוּקִין בְּקַרְבָּנוֹתֵיהֶן. שְׁבֵת דְּחֲלוּקָה בְּקַרְבָּנוֹתֵיהֶן לִימָא? לֹא אִקְרִי מוֹעֵד. רֵאשׁ חֹדֶשׁ דְּאִקְרִי מוֹעֵד לִימָא? לֹא אִקְרִי בְּעֵשִׂית מְלֹאכָה דְּכַתִּיב: "הַשִּׁיר יִהְיֶה לָכֶם כְּלִיל הַתְּקֵדֶשׁ חַג" לִילָה הַמְּקַדֵּשׁ לְחַג טְעוֹן שִׁירָה וְשִׁאִין מְקַדֵּשׁ לְחַג אֵין טְעוֹן שִׁירָה...וְהָא חֲנֻכָּה דְּלֹא הָכִי וְלֹא הָכִי וְקָאֵמֵר? מִשּׁוּם נִסָּא. פּוֹרִים דְּאִיבָא נִסָּא לִימָא? אָמֵר רַבִּי יְצַחְקוּ: לְפִי שִׁאִין אִמְרִים שִׁירָה עַל נִסְ שְׁבָחוּצָה לְאַרְצָא. מִתְקִיף לָהּ רַב נַחְמֵן בְּרַי יְצַחְקוּ: וְהָרִי

a holiday requires song; that [day] which is not sanctified as a holiday does not require song... But [what about] Chanukah, that is not thus [called a Moed] and not thus [sanctified with a prohibition against doing work], and [yet, Hallel] is said? Because of the miracle [of Chanukah] Purim, [when] there is a miracle, it should be said? R' Yitzchak said: Because we do not sing on a miracle [that occurred] in the diaspora. R' Nachman bar Yitzchak asked: But there is the exodus from Egypt, which [occurred] in the diaspora, and we say Hallel?...R' Nachman said: Its reading [of the Megillah] is its Hallel.

יְצִיאַת מִצְרַיִם דִּנְסָ שְׁבַח וְצִדָּה לְאֶרֶץ הוּא
וְאָמְרִינָן הַלֵּל? ... רַב נַחְמָן אָמַר קְרִייתָהּ זֶה
הִיא הַלֵּילָא

Talmud Bavli Arakhin 11a

Rabbi Yehuda said in the name of Shmuel: from where do we learn the obligation to sing [say the Hallel] from the Torah? From the verse (Devarim 18, 7): “And he may serve in the name of the LORD his God...” – what service invokes God’s name? Singing [the Hallel]... Rabbi Matna learned it from here (Devarim 28, 47): “Because you would not serve the LORD your God in joy and gladness...” – what service exhibits joy and gladness? Singing [the Hallel]...

4. תלמוד בבלי ערכין דף י"א ע"א

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל: מִנֵּי לְעַקֵּר
שִׁירָה מִן הַתּוֹרָה? שְׂנֵאמַר: "וְשִׂרַת בְּשֵׁם ה'
אֱלֹהֶיךָ" אֵיזוֹ שְׂרֹת שְׂבִשְׂמָה? הוּא אֹמֵר זֶה
שִׁירָה ... רַב מַתְנָה אָמַר מֵהַכָּא: "תַּחַת
אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה
וּבְטוֹב לֵבָב" אֵיזוֹ הִיא עֲבוּדָה שְׂבִשְׂמָה
וּבְטוֹב לֵבָב? הוּא אֹמֵר זֶה שִׁירָה ...

Talmud Bavli, Pesahim 117a

Rav Yehuda said that Shmuel said: The song in the Torah, i.e., the Song at the Sea (Exodus 15:1–19), Moses and the Jewish people recited it when they ascended

5. תלמוד בבלי פסחים קי"ז ע"א

אָמַר רַב יְהוּדָה אָמַר שְׂמוּאֵל שִׁיר שֶׁבַח וְצִדָּה
מֹשֶׁה וְיִשְׂרָאֵל אָמְרוּהוּ בְּשַׁעַת שְׁעָלוֹ מִן
הַיָּם. וְהַלֵּל זֶה מִי אָמְרוּ? נְבִיאִים שְׂבִינִיחֵן
תִּקְנוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל שִׁירָהוּ אֹמְרִין אוֹתוֹ עַל

from the sea. The Gemara asks: And who said this Hallel mentioned in the Mishna, Psalms 113–118? The Gemara answers: The Prophets among them established this Hallel for the Jewish people, that they should recite it on every appropriate occasion; and for every trouble, may it not come upon them, they recite the supplications included in Hallel. When they are redeemed, they recite it over their redemption, as Hallel includes expressions of gratitude for the redemption.

כָּל פֶּרֶק וּפְרָק וְעַל כָּל צָרָה וְצָרָה שְׁלֵא
תָּבֵא עֲלֵיהֶן וְלִכְשֶׁנִּגְאָלִין אֹמְרִים אוֹתוֹ עַל
גְּאֻלָּתָן

Mishnah Ta’anit 4:4

On those days on which "Hallel" is sung, the standing men used not to attend during the morning prayer [in Jerusalem]. When there was an additional offering קרבן מוסף, they did not assemble at the time of the closing prayer. When a wood-offering was brought, they did not assemble during the afternoon prayer. Thus saith R. Akivah; but Ben Azzai said to him, "Rabbi Joshua taught as follows: When there was an additional offering, the standing men did not assemble during the afternoon prayers; when a wood-offering was brought, they did not assemble at the time of the closing prayer." Then R. Akivah changed [his opinion] and taught like Ben Azzai.

6. משנה תענית פרק ד' משנה ד'

כָּל יוֹם שֵׁשׁ בּוֹ הַלֵּל, אֵין בּוֹ מַעֲמָד
בְּשַׁחֲרִית. קָרְבַּן מוֹסֵף, אֵין בּוֹ בְּנִעִילָה.
קָרְבַּן עֲצִים, אֵין בּוֹ בְּמִנְחָה, דְּבָרֵי רַבִּי
עֲקִיבָא. אָמַר לוֹ בֶּן עֲזַאִי, כִּךָּ הָיָה רַבִּי
יְהוֹשֻׁעַ שׁוֹנֶה, קָרְבַּן מוֹסֵף, אֵין בּוֹ בְּמִנְחָה.
קָרְבַּן עֲצִים, אֵין בּוֹ בְּנִעִילָה. חִזַּר רַבִּי
עֲקִיבָא לְהֵיוֹת שׁוֹנֶה כְּבֶן עֲזַאִי:

Talmud Bavli Ta’anit 28b

The Gemara asks: And let the mishna also teach: On the first of Nisan there was no

7. תלמוד בבלי תענית דף כ"ח ע"ב

וְלִתְנִי נָמִי בְּאַחַד בְּנִיטָן לֹא הָיָה בּוֹ מַעֲמָד
מִפְּנֵי שֵׁשׁ בּוֹ הַלֵּל וְקָרְבַּן מוֹסֵף וְקָרְבַּן

non-priestly watch because it is a day on which Hallel is recited, and it is the New Moon, on which an additional offering is sacrificed, and there was also a wood offering. Rava said: That is to say that the Hallel recited on a New Moon is not required by Torah law but is a custom.

עצים אמר רבא זאת אומרת הלילא
דברישי ירחא לאו דאורייתא

Rambam Laws of Hanukkah 3:6

And not only is the Hallel of Hanukkah a Rabbinic enactment, but the recitation of Hallel on all days is a Rabbinic enactment...and they did not institute Hallel on Purim because reading the Megillah is Hallel.

8. רמב"ם הלכות חנוכה פרק ג' הלכה ו'
ולא הלל של חנוכה בלבד הוא שמדברי
סופרים אלא קריאת ההלל לעולם מדברי
סופרים בכל הימים שגומרין בהן את
ההלל...ולא תקנו הלל בפורים שקריאת
המגלה היא ההלל:

Rambam, Sefer Hamitzvot, Shoresh 1

You cannot include in the list of Biblical mitzvot, those that are Rabbinic in origin... and we must comment on tis because many are mistaken and count Hanukkah Candles and Reading the Megillah within the active commandments...and they include the eighteen days that we Recite the Hallel... and he [the BeHaG] counts [in the 613] Reciting Hallel which was composed by [King] David to praise the LORD as a commandment from Moshe and so too Hanukkah Candles which were established by the sages during the second temple, and so too Reading the Megillah.

9. רמב"ם, ספר המצות שורש א'
שאין ראוי למנות בכלל הזה המצות שהן
מדרבנן... אבל העירונו עליו מפני שטעו
בו רבים ומנו נר חנוכה ומקרא מגלה מכלל
מצות עשה, ... ושמונה עשר ימים לגמר
את ההלל... וימנה קריאת ההלל ששבת
בו דוד עליו השלום את האל יתברך
שצוה בה משה וכן נר חנוכה שקבעוה
חכמים בבית שני וכן קריאת המגלה.

Ramban's Comments on Sefer Hamitzvot

Why would he [Rambam] be surprised that Moshe commanded Israel at Sinai

10. רמב"ן, השגות על ספר המצות
... למה יתפלא על ההלל שנצטוה למשה
בסיני שיאמרו ישראל שירה במועדיהם

that they should recite Songs of Praise, on their holidays, to the LORD who took them out of Egypt, and split for them the sea and dedicated them to His worship and then David came defined the Hallel and the words that they should use. So too the song [Hallel] that is sung in the temple is Biblical

לְאֵל שֶׁהוֹצִיאָם מִמִּצְרַיִם וְקָרַע לָהֶם אֶת
הַיָּם וְהִבְדִּילָם לְעַבְדוֹתָו וּבָא דָּוִד וְתִקַּן לָהֶם
אֶת הַהֲלֵל הַזֶּה בְּדִי שִׁישִׁירוּ בוֹ. וְכֵן הַשִּׁיר
שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ מִן הַתּוֹרָה הוּא...

Talmud Bavli Megillah 14a

The Sages taught [in a Baraita]: Forty-eight prophets and seven prophetesses prophesied on behalf of the Jewish people, and they neither subtracted from nor added onto what is written in the Torah, [introducing no changes or additions to the mitzvot] except for the reading of the Megilla, [which they added as an obligation for all future generations.] [The Gemara asks:] What exposition led them to determine that this was a proper mode of action? On what basis did they add this mitzva? Rabbi Ḥiyya bar Avin said that Rabbi Yehoshua ben Korḥa said that they reasoned as follows: If, when recalling the exodus from Egypt, in which the Jews were delivered from slavery to freedom, we recite songs of praise, the Song of the Sea and the hymns of Hallel, then, in order to properly recall the miracle of Purim and commemorate God’s delivering us from death to life, is it not all the more so the case that we must sing God’s praise [by reading the story in the Megilla]?

11. בבלי מגילה דף י"ד ע"א

תִּנּוּ רַבָּנָן: אַרְבָּעִים וְשִׁמוֹנֶה נְבִיאִים וְשִׁבְעַת
נְבִיאֹת נִתְּנָבְאוּ לָהֶם לִישְׁרָאֵל וְלֹא פָּחַתּוּ
וְלֹא הוֹתִירוּ עַל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה חוּץ
מִמִּקְרָא מְגִלָּה. מֵאֵי דְרוּשׁ? אָמַר רַבִּי חִיָּיא
בַּר אֲבִין אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קִרְחָה: וּמָה
מֵעֲבֹדוֹת לְחֵרוֹת אֲמַרִּינָן שִׁירָה מִמִּיתָה
לְחַיִּים לֹא כָּל שָׁבָן!

Students of Rabbeinu Yonah

And Rabbeinu Yakov (Rabbeinu Tam) says that the main point of the Hallel was enacted for every trouble, may it not come upon them, that when all of Israel was in trouble and HaKadosh Barukh Hu performs miracles they would celebrate a holiday and say Hallel. And they were obligated to make a blessing on its recitation, even though they would not complete it. But this enactment was only for a miracle that was done for the entirety of the Israel, but a miracle that was done for an individual they did not legislate to say Hallel. And even an entire community is considered an individual, if it isn't all of the Jewish people.

Meiri, Pesachim 117a

Any individual that encountered a threat and was saved from it is permitted to establish for himself the recitation of Hallel on that day in every year, but he does not make the blessing on it. This is also applicable for all communities and was thus established by the prophets to recite it on all trouble from which they are saved.

Responsa of the Chida (Chaim Yosef David Azulai)

... It would appear appropriate to establish the recitation of Hallel when a miracle is done to the Jewish community in a city, and the early prophets thus enacted ... but it is possible that this enactment was only when the miracle was

12. תלמידי רבינו יונה, ברכות דף ז' ע"ב
 וְרַבֵּינוּ יַעֲקֹב ז"ל אָמַר... שְׁעַקֵּר הַהֵלֵל
 נִתְקַן עַל כָּל צָרָה וְצָרָה שֶׁלֹּא תָבֹא עַל
 הַצָּבוּר, שֶׁבִשְׂעוֹה שֶׁהָיָה לְכָל יִשְׂרָאֵל צָרָה
 וְהָיָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה עִמָּהֶם נֶס,
 הָיוּ עוֹשִׂים יוֹם טוֹב וְהָיוּ אֹמְרִים הֵלֵל וְהָיוּ
 חִיבִין לְבָרֵךְ עַל קְרִיאָתוֹ אֲף עַל פִּי שֶׁלֹּא
 הָיוּ גּוֹמְרִין אוֹתוֹ. וְעַקֵּר הַתְּקִנָּה לֹא הָיְתָה
 אֲלֵא בְּנֶס שֶׁנַּעֲשָׂה לְכָל יִשְׂרָאֵל... אֲבָל
 בְּנֶס שֶׁנַּעֲשָׂה לְיַחֲדֵי לֹא הִתְקִינוּ לוֹמַר
 הֵלֵל... וְאִפְלוּ צָבוּר נִקְרָאִין יַחֲדֵי, דְּכָל
 הַיְכָא דְלֹא הוּוּ בְּכַנּוּפֵיָא דְכָל יִשְׂרָאֵל, יַחֲדֵי
 מְקָרוּ.

13. בית הבחירה למאירי פסחים דף ק"ז ע"א
 כָּל יַחֲדֵי שְׂאֲרַעְתָּהּ צָרָה וְנִגְאָל הַיְמִנָּה
 רִשְׁאֵי לְקַבֵּעַ הֵלֵל לְעַצְמוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם בְּכָל
 שָׁנָה אֲלֵא שְׂאֵינוּ מְבָרֵךְ עָלָיו וְכֵן הָדִין בְּכָל
 צָבוּר וְצָבוּר כֶּף הָיָה יְסוּד נְבִיאִים לְאָמְרוֹ
 עַל כָּל צָרָה וְצָרָה כְּשֶׁנִּגְאָלִים מִמֶּנָּה

14. חיד"א, שו"ת חיים שאל חלק ב סימן יא
 ... הָיָה נִרְאֶה דְשִׁפִּיר נָאָה לְתַקֵּן לוֹמַר הֵלֵל
 כְּשֶׁנַּעֲשָׂה נֶס לְקַהֵל יִשְׂרָאֵל בְּעִירָם
 וְנְבִיאִים הָרֵאשׁוֹנִים כֶּף תִּקְנוּ... דְּאִפְשָׁר
 דְּתַקְנֵת נְבִיאִים הָיְתָה כְּשֶׁנַּעֲשָׂה הַנֶּס לְכָל
 יִשְׂרָאֵל דְּוָקָא. אֲבָל עֲתָה כִּי הֵן בְּעוֹן עַם
 יִשְׂרָאֵל מְפֹרָד וּמְפֹרָד וְאִתְרַחֵשׁ נֶסֶא לְקַהֵל

for all of Israel, but now, in our sins, the Jewish people are dispersed and when a miracle occurs to the community in one city, this is not within the enactment of the prophets ... and to seems that they should not say Hallel after the 18 Blessings as it is said on holidays and Rosh Chodesh.

יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעִיר אַחַת בָּזָה לֹא תִקְנֶנּוּ
נְבִיאִים לֹמְרִים... נִרְאָה שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַלֵּל
אַחַר תְּפִלַּת י"ח בְּדֶרֶךְ שֶׁתִּקְנֶנּוּ בִּי"ט ור"ח

Responsa of the Chatam Sopher

Further to what I wrote earlier that establishing a celebratory day on a day that a miracle occurred is even more so a Biblical obligation and therefore, in my humble opinion, Purim and Hanukkah are Biblical requirements but what to do on them, to send gifts or light candles or any other commemoration, that is Rabbinic. Therefore, someone who does not make any commemoration at all on Hanukkah and Purim violates a Biblical commandment. If, however, any commemoration is done, whatever it is, even if he did not light candles on Hanukkah or send gifts on Purim it is only a Rabbinic transgression.

15. שו"ת חתם סופר חלק ב (יורה דעה)
סימן רלג

מֵה שֶׁכְּתִבְתִּי לְעֵיל דְקִבִּיעַת יוֹם מוֹעֵד
בְּיוֹם עֲשִׂית נֶס הוּא קֵל וְחִמֵּר דְאֹרִיתָא
וּלְפִי עֲנִיית דְעֵתִי לְפִי זֶה יוֹם פּוּרִים וַיְמִי
חֲנֻכָּה דְאֹרִיתָא הֵם אֲדָּךְ מָה לְעֲשׂוֹת בְּהֵם
אִם לְשַׁלַּח מְנוֹת אוֹ לְהַדְלִיק נְרוֹת אוֹ
לְעֲשׂוֹת זִכָּר אַחַר זֶהוּ דְרַבְּנָן וְהַעֹבֵר וְאִינוּ
עוֹשֶׂה שׁוּם זִכָּר לַיְמֵי חֲנֻכָּה וּפּוּרִים עוֹבֵר עַל
מִצְוֹת עֲשֶׂה דְאֹרִיתָא אֲדָּךְ הָעוֹשֶׂה שׁוּם זִכָּר
יִהְיֶה מָה שִׁיְהִיָּה עַל כָּל פְּנִים בְּיוֹם א' מִיְמֵי
חֲנֻכָּה וְאֶפְלוּ לֹא הַדְלִיק נְרוֹת וְלֹא שָׁלַח
מְנוֹת בְּפוּרִים וְכַדּוּמָה אִינוּ אֶלָּא עֲבָרִין
דְרַבְּנָן.

Netziv, Ha'amek She'elah

At a time when a miracle occurred – This means at that time, but not on the annual anniversary of that date as this [the anniversary] is not Biblical but Rabbinic.

16. הנצי"ב מוולוז'ין, העמק שאלה וישלח
שאלתא כו

בְּעֵידָנָא דְמִתְרַחֵשׁ לְהוּ נֶסֶא – פְּרוּשׁ בְּשַׁעָה
שְׁאַרְעֵה הַנֶּס וְלֹא בְּיוֹם הַהוּא בְּכָל שָׁנָה דְזֶה
אִין לוֹ עֵקֶר מִהַתּוֹרָה אֶלָּא מִדְרַבְּנָן.

”חייב אמירת הלל ביום העצמאות”

Chief Rabbinate of Israel 5709 (1949)

We do not say tachanun on this day. In Shacharit, we say Hallel without its blessings.

17. הרבנות הראשית, י”ח ניסן, תש”ט

אין אומרים תחנון בו ביום. בתפלת שחרית אומרים הלל בלא ברכות.

Chief Rabbinate of Israel 5734 (1974)

... say Hallel **with a bracha** on the upcoming Yom HaAtzmaut (emphasis and underline in the original)

17. הרבנות הראשית, כ”ה ניסן, תשל”ד

... לומר הלל בברכה ביום העצמאות הבא עלינו לטובה.